

OCHRONA JEZIOR W ŚWIELE RAMOWEJ DYREKTYWY WODNEJ UE

Autor: dr Adriana Dembowska,

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Najważniejszym instrumentem przenoszącym do polskiego porządku prawnego postanowienia Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne. Głównym organem odpowiedzialnym za wdrażanie RDW w Polsce jest Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, utworzony z dniem 1 lipca 2006 r. i nadzorowany przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej, wspierany przez 7 regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Zgodnie z założeniami RDW zarządzanie, ochrona i gospodarowanie zasobami wodnymi realizowane jest w Polsce w obszarach o granicach hydrograficznych, nie zaś administracyjnych (należy jednak zauważyć, że zarządzanie zlewniowe w gospodarce wodnej w Polsce zostało wprowadzone już wiele lat przed wejściem w życie RDW).

Koordinacja poszczególnych działań zapewniana jest przez działalność grup roboczych, w skład których wchodzi specjalistów z regionalnych zarządów i KZGW. Nadzór nad realizacją prac sprawuje Komitet Techniczny. Koordinację na poziomie krajowym zapewnia Komitet Sterujący, składający się z przedstawicieli wszystkich resortów administracji, których zakres działania jest powiązany z RDW.

Zasadniczym celem, do którego doprowadzić ma pełne wdrożenie RDW, jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do roku 2015. Termin „dobry stan wód”, którym posługuje się RDW oznacza dobry stan ekologiczny wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy wód podziemnych oraz dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód silnie zmienionych i sztucznych. Nie jest to jednak jedyny cel współczesnej polityki wodnej. Pozostałe – równie istotne – to zaspokojenie uzasadnionych potrzeb ludności i gospodarki, przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód, a także podniesienie skuteczności ochrony w sytuacjach nadzwyczajnych. Środkami służącymi osiągnięcia tego celu będzie wprowadzenie odpowiednich programów działań zmierzających do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód w poszczególnych obszarach dorzeczy.

Program wodno-środowiskowy kraju oraz plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są głównymi dokumentami planistycznymi gospodarowania wodami. Program wodno-środowiskowy kraju opracowany zostanie, zgodnie z harmonogramem, do końca 2008 roku. Określi on jakie działania (dzielone na podstawowe i uzupełniające) trzeba będzie podjąć dla osiągnięcia, bądź utrzymania dobrego stanu wód. Wybór najskuteczniejszych środków warunkowany będzie wynikami analiz ekonomicznych.

Należy pamiętać, że zobowiązanie do właściwego wdrażania prawa i osiągnięcia „dobrego stanu wód” spoczywa na wszystkich użytkownikach wód. Działania zidentyfikowane w programie wodno-środowiskowym nie będą harmonogramem prac administracji odpowiedzialnej za gospodarowanie wodami, ale wskazywać będą środki, w których

realizację powinny być zaangażowane wszystkie podmioty, których działalność ma wpływ na stan jakościowy i ilościowy zasobów wodnych.

Program wodno-środowiskowy jest dokumentem obecnie opracowywanym, zatem trudno w tej chwili przesądzić, jakie działania podstawowe i uzupełniające zostaną w nim wskazane. Można jednak się spodziewać, że w przypadku istniejących obecnie oddziaływań na wody działaniem wskazanym może być zaprzestanie wywierania niekorzystnego wpływu, np. ograniczenie ładunku odprowadzanych ścieków. Znacznie trudniej może być zidentyfikować działania niezbędne dla uzyskania dobrego stanu wód, jeżeli obecny zły stan wywołany jest presją występującą w przeszłości, ale której już zaprzestano. Z sytuacją taką możemy mieć do czynienia w przypadku jezior, których zły stan wywołany jest zanieczyszczeniami już do nich wprowadzonymi, nawet jeśli dopływ ten dziś już nie występuje. Działania naprawcze mogą wówczas być dwojakiego rodzaju – niepodejmowanie żadnych działań, w oczekiwaniu na naturalną poprawę jakości wód (co jednak jest procesem wieloletnim i możliwym do osiągnięcia tylko w przypadku jezior bardzo dużych i głębokich, mających wystarczająco silne mechanizmy homeostatyczne, które umożliwią im stopniową poprawę jakości wód), bądź też ingerencja w naturę i zastosowanie działań rekultywacyjnych. W tym ostatnim przypadku kwestia kluczową będzie decyzja, kto powinien odpowiadać za takie działania i pokryć ich koszty. Może być to właściciel jeziora, bądź jego użytkownik (który czerpać będzie różnorodnego rodzaju korzyści wynikające z poprawy jakości jego wód). Do ustalenia „własności” jeziora niezbędna jest znajomość jego charakterystyki. Zgodnie z ustawą Prawo wodne śródlądowe wody powierzchniowe płynące (a do tej kategorii zalicza się wszystkie jeziora przepływowe) stanowią własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (wraz z pokrytymi nimi gruntami). Prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonują: minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Uprawnienia właścicielskie w stosunku do wód jezior stojących (tj. bez stałego lub okresowego odpływu lub dopływu wód powierzchniowych płynących) przysługują właścicielowi gruntu pod tym jeziorem. Jeżeli wody stojące znajdują się na terenie nieruchomości Skarbu Państwa, uprawnienia te wykonują na podstawie odrębnych przepisów podmioty reprezentujące Skarb Państwa.